

POKROK PUBLISHING CO.

vydává POKROK ZÁPADU a místní vydání

v Četě pro Baline okres, Neb., ve Shelbye a Clarkona pro Coffax okres, Neb., ve Wilson, Kans., pro stát Kansas, v Cedar Rapids, Ia., pro stát Iowa, v St. Paul a Minneapolis, Minn., pro stát Minnesota a v Tyndall, S. D., pro stát South a North Dakoty.

Pro Spojené Státy \$1.50. Pro Kanadu \$2.00. Do Evropy \$2.50 ročně.

Zásilky peněžní dítě se pomocí různých poukázek (Money Orders), expresních poukázek (Express Money Orders), bankovních poukázek (Bank Drafts), anebo v registrovaném dopise. Oznamujete-li své přístřahování, udejte starou i novou adresu.

HISTORIE E. CAVELOVÉ. VÁLČNĚ OŠETŘOVATELKY.

Z Londýna došlo v úterý tohoto týdne zpráva, že zahájeny byly sbírky za účelem zhudování pomníků slečné Edith Cavellové, ošetrovatelce raněných, která od smrti Němci v Bruselu, poněvadž pomáhala mužům ve vojenském věku k útěku z Belgie. Zpráva o popravě této neohrožené dívky vyvolala po celém světě vzrušení a vláda v Anglii přijata byla v velkou nevoli. Dle zpráv z posledních dnů události toho vyvolala touhu po pomstě této nevinné probo krve a zpráva, že v čemsi počet mladých mužů v Anglii nechává se nyní navrhovat k vojsku, než kdykoliv před tím. Lidé potulují nějakého mouchého hnutí, mají-li se ohodnotit k činu. V týdne po uveřejnění zprávy o popravě anglické ošetřovatelky v Belgii přihlásilo se v anglických rekruitních úřadech 10,000 mladých mužů k armádě.

Angličané nezapírají, že Edith Cavellová dopustila se přestupku proti vojenským řádům, ale tvrdí, že přestupek tento nebyl takový, aby měl být trestán smrtí. Někdy v historii nestalo se nic podobného a Němci dali si popravěním této ženy, které byla v příčinou přítelkyní raněných, velmi špatné vysvětlení. Věřnost anglická je pobouřena jmenovitě nad způsobem odsouzení Cavellové. Došlo zprávy že soud byl neobyčejně rychlý a svědecktví vyslyšeno nedbale. Dívka obviněna na byla, že pomáhala anglickým, francouzským a belgickým vojínům k útěku ze země, kontrolována Němci, čímž poskytnuta byla jim příležitost, aby znovu chopili se zbraní proti společnému nepříteli. Cavellová sice priznala se k vině, ale zdá se, že její provinění nebylo takové, aby bylo třeba tak hrubého potrestání.

Když Brand Whitlock, americký vyslanec v Belgii, slyšel, že slečna Cavellová zatčena byla spolu s několika ošetrovatelkami, navštívil záměstce vojenského guvernéra Bruselu a žádal, aby trest její byl zmírněn. V té době Cavellová byla již odsouzena k smrti. Následujícího dne ráno Cavellová byla zastřelena četou německých vojínů. Němci přitom sledovali po provedení rozsudku, že dopustila se nespravedlnosti, neboť ostatních šest ošetrovatelk, zatčených spolu s Cavellovou, odsouzeno bylo jen na krátkou dobu do vězení.

Ve vysvětlení, které později vydáno bylo Dr. Alfredem Zimmermannem, podsekretářem berlinského úřadu pro zahraniční záležitosti, říká pravdě, že podrobil přehlídce všechna svědecktví v tomto případě a shledal, že výnos vojenského soudu byl oprávněný. Ženy i muži podléhají stejnému trestu dle vojenských zákonů, prohlásil Zimmermann, a jediná výjimka děje se u žen tehdy, jsou-li v poškozeném stavu. Bezpečnost armády je při hlavní starosti německých vojenských úřadů a ti, kdož jí ohrožují, jsou podrobeni nejpřísnějšímu trestu.

Rev. H. Gahan, anglický kaplan v Bruselu, navštívil Cavellovou před popravou, aby jí dodal odvahu. Týž popisuje zajímavé poslední hodiny života této statečné dívky. "Nebájm se smrti," prohlásila ku kaplanovi. Byla klidná. Její pohled tával neje-

vila žádné úzkosti. Jenom ruce poměrně nervózně se pohybovaly. Usmála se při zmínce o smrti, ale v úsměvu tomto bylo mnoho bolesti. "Viděla jsem smrt tak často," pokračovala, "že nemá pro mně hrůzy. Lidé umírali v mých rukách a viděla jsem umíratí raněné na operačním stole. U několika smrtelných ložek jsem stála, dalo by se těžko počítati. Viděla jsem lidi klidně umíratí a jindy zase bolestně loučiti se s tímto světem. Mladí lidé snadněji loučili se s životem, než lidé starší. Tito pravděpodobně vzpomínali na ty, které zanechali tam v daleku, u svých domovech a kteří snad o jejich smrti ani nevěděl. Mnozí zvláště u smutném osudu svých otců, bratrů, synů a milenců až po této strašlivé válce, která utrpení a bolest učinila všeobecnými. Kdo setrhl v těchto hrůzách dnechtí katkoliv se ohlédne, všude u znamenate bolesti, všude vidíte pláče zakrvavě oči, které, ač něm, vyprávějí záplupé historie. Viděla jsem mnoho soužení a utrpení a jestliže jsem se dopustila jsem se nějakého přestupku, pak učinila jsem tak ze soucitu a z milosrdenství. Ale statečně podstoupím trest, který byl mně usouzen. Zde se mnou jednali laskavě. A toto prohlašuji, stejně před Bohem a světy: Ráda umírám pro svoji vlast. Přináším jenom nepatrnou obět v poměru k velikým obětím, které přinesli jiní."

"Sedeli jsme delší dobu spolu," vypráví kaplan. "Když nastala doba, kdy neohrožený měl jsem opustit, požádala mne, abych vyřídil jisté vzkazy její příbuzným. Rozloučil jsem se s ní v polinutí. Německý vojenský kaplan zůstal u ní až do popravě a po popravě poskytnut byl jí křesťanský pohřeb. Tento kaplan měl později vyprávět, že byla statečnou do posledního okamžiku. Prohlásila znovu, že ráda umírá pro svoji vlast. Zemřela jako hrdinka, pravil o ní německý kaplan."

POMĚRY V RAKOUSKU.

Z Rakouska došlo do Londýna v posledních dnech zprávy, které nasvědčují tomu, že omezení rakousko-německý nápor na Balkáně nebyl přijat ve Vídni tak nadšeně, jako spolupřípří německých armád v tažení proti Rusům v kampani v Hallií. Informátoři londýnských listů prohlásili, že německé ústavenství v bojích proti Srbům bylo přijato ve Vídni se smíšenými pocity.

Důstojníci rakouské armády cítí pokoreni učiněné jim jmenováním generála Mackensena vrchním velitelem armád, operujících proti srbským armádám. Německí generálové byli určeni ke všem ostatním důležitým místům v této kampani. Čsák František Josef se všim souhlasí, poněvadž není dosti siln, aby postavil se na odpor rozkazům všemocného německého císaře, ale ostatní členové císařské rodiny neomií žádných tajností ze skutečnosti, že toto uplatňování německého vlivu v Rakousku není jim mnoho pochuti.

Archievoda Bedřich, který byl vrchním velitelem rakouských armád na počátku války, otevřeně dal na jevo, že není mu po ohnutí této pokořování rakouských důstojníků a ve Vídni s gusem rozšiřovány jsou historiky o tom, jak jádrně se o německých spojencích vyjadřil. Archievoda Evžen, jehož vojenská sláva také byla zatlačena do pozadí, je jiným nespokojenem. Týž prý prohlásil, že Jeho Veličenstvo, František Josef, je o maličko více než vassalem německého císaře. Jedna archevódkyně prohlásila mezi svými přáteli, že Vídne není více než předměstím Berlína.

Rakouští důstojníci cítí, že německým důstojníkům vzrůstá hrdlník. Německí důstojníci mluví nepřetržitě o tom, že Rakousku může děkovati jenom Německu za svoje zachránění a otevřeně prohlašují, že nebyti zachránění Německu, Rusové dnes byli by již ve Vídni. Německý císař při návštěvě Lvova osadil německé vojsko jako znehránce rakouského mocentství, bez ohledu na to, že tisíce rakouského vojska při náporu konaly plně službu. Kdekoliv v Rakousku se objeví, všude si počíná tak, jakoby země mu patřila.

Praví se, že tak silně je cítěn proti Německu, že v jistých kruzích byl by i výše usdár kampaně na Balkáně. Povazovali by to za menší zlo, nežli učinění z Ra-

kouska vassala Německa. Ve Vídni zatčeno bylo v minulých dnech padesát osob pro velezradu. Byli mezi nimi lidé prominěti, počítaje v to hraběnkou Serenyiovou. Všichni zatčeni dopustili se "velezrady" tím, že bez obalů mluvili proti vzrůstajícímu německému vlivu v Rakousku. Jejich zatčení bylo uvedeno ve známost církulátem, vyhotoveným v několika stech výtiscích na psacím stroji.

GENERÁL RADKO DIMITRIJEV

V minulých dnech přinesly časopisy zprávy, že generál Radko Dimitrijev, Bulhar původem, po včelo carská vojska proti své vlasti Radko Dimitrijev náležel k nepoporně talentovým vojským talentům, které Bulharsku dal. Poslední válka, a jenom generál Savaov vyrovná se mu ve vojenských slávě. A uai generála Savaova vy níká tím, že prospěch slovanských věcí jím mu měl prospěch zemkrále Ferdinandu.

Když přítomná válka vypukla, Dimitrijev byl bulharským velitelem vojsk, které operovaly v jižní části Hallií. Jeho depesče z Milena, která oznamovala, že Dimitrijev postaven bude v čelo armády, která udeří na Bulharsko, pravou svou pak ruská vojska získal vlně neobvykle schopného. Je ká bude jeho důležitost jako vůdce armády, vpaduvší do Bulharska, možeme si snadno představití, uváživě, že tu zná každé kontě. Bulharská vojska sotrvaladě bojovatí budou proti vojskům, která řízena budou veliteli, kterého si všíl pro jeho práce v kampani proti Turecku. Bulharské budou čeliti nebezpečnému nepříteli v Dimitrijevi, bývalém svým vůdci.

Bulharská vláda ovšem Dimitrijeva prohlásila za zrádce. Ale generál Dimitrijev považuje krále Ferdinandu za zrádce slovansko věcí. Teutoni jsou odvčkými nepřáteli Slovanstva a Bulharskemlo příležitost poznati jejiel "lasku" při opravování hrane balkánských států na konferene v Berlíně. Německo stálo na tom aby Bulharsko stálo se kuž zectvím, poplatným Turecku a tím způsobem návržv podobněky, přijaté Tureckem v San Stefano, Dimitrijev považuje Rusko za osvoboditele své vlasti, poněvadž byl to ruský car, Alexander Druží, který přispěchal na pomoc bulharským lidu, když násilností Ottomanské vlády staly se nesnesitelnými. Dimitrijev získal svoje vojenské vztředení v Petrohradu jako mladý muž. Byl vždy nadšeným přítelem Ruska a když bulharský král Alexander v roce 1886 obrátil se proti Rusku, vedl skupinu mladých důstojníků do Sofie, kde kulže byl přítusem, aby vedal se trůnu. Alexander po té dopravěn byl za hranice a odevzdán do rukou carských autorit. Listiny, kterými se Alexander vzdal trůnu, podepsány jsou Dimitrijevem jako prvním svědkem.

Dimitrijev za to odsouzen byl k smrti. Přechl ale do Ruska, kde se stal důstojníkem v armádě. Zde pak zůstal po následujících dvacet let. Zavržední Stambulova bulharského diktátora, který odsoudil Dimitrijeva k smrti, a smíření se krále Ferdinandu s ruským dvořem umožnilo mu návrat do vlasti. Zde dostalo se mu vysokého důstojenství v armádě. Dimitrijev osvědčil se znamenitě v balkánských válce v kampani proti Turkům. Jeho popularita vzrůstala do té míry, že král Ferdinand uznával, že bude pro něho bezpečnější, když post. jej ze země a jmenoval jej vystanem v Rusku. Koterže místo Dimitrijeva zaujal až do zahájení přítomné války.

Generál Dimitrijev nebyl jen

nován v posledních depesčích, ktero oznamovaly ruská vítězství v Hallií, ale je dobře známo, že vele armádnímu sboru, operujícímu v jižní Hallií, a měl nepochybně podíl na ruských vítězstvích v poslední době. V Rusku pro svoje úpřímé slovanské cítění je generál Radko Dimitrijev značně oblíben a slovanští vádcové předpokládají, že jednou bude hrátí vynikající roli v Bulharsku, své vlasti, osvobozené od cizích vlivů, které se tu nyní zdají převládatí.

PROČ BULHARSKO SE PŘIPOJILO K TEUTONŮM.

Ruské neúspěchy na východní frontě a nezdar kampaně spojených v Dardanellách, měly, jak se praví, velký vliv na rozhodnutí bulharského krále Ferdinandu a jeho rádců o tom, ku které z vítějících stran se má Bulharsko připojití. Je přirozeno, že bulharský král, rodem Němec, neuvážoval ani okamžik o tom, jaké nebezpečí pro Slovanstvo znamená seslání teutonské vojenské síly a neohdaly na váhu ani ohledy na budoucnost států balkánských, jichž existence byla by se louha teutonického vlivu v těchto omčinách ohrožena. Ferdinand a jeho rádcové dospěli k náhledu, že vítězství slední se jisté k neanským zbraním a tuto víru v schopnost armád teutonských spojené uvedla bulharská vláda ve vše prohlášením jako jeden z hlavních důvodů, proč rozhodla o osud své vlasti spojití s osudem teutonských spojenců.

"Bulharsko musí bojovatí na straně vítězný," pravilo toto prohlášení. "Bulharsko provede by zchvařdu, kdyby nebojovalo pro onu centrální charakteru," pravilo se dále. V Anglii počín bulharska přispíjše se včhradní krále Ferdinandovi a Westminster gazette prohlásila, že bulharské lid. "Kdyby byl párem svých osudí anebo, kdyby parlament byl volán, vvolvato by proti tomuto rádnému počínu proti slovanské věci." Ve Francii na věc nepobíhaly se anglickými očima. Pařížský listy víd v počín Bulharska čeo zcela jinhou. Poukazuje na tář nepřítelství Bulharů k Srbům, které zesílilo bylo po druhé balkánské válce, a na malé pověrné slovanské cítění bulharského lidu. Časopis tento je toho náhledu, že král Ferdinand tak tonil po získání území, kterého po byl následkem svého zrádného itoku na své bývalé spojence v roce 1913, že zůstal nevidomým k nebezpečí, které jeho čin přivodil.

Vláda bulharská snažila se v ídu vzbudit doměnkou, že v roce 913 stala se obětí velkého bezpráví. Vláda byla nucena nějak omiliti tento svůj přehlmat a proto robuzovala v lidu nenávisť k rbskému národu. Měla k tomu losti ochotných časopisů. Jestliže ohrledneme bulharské časopisy zed válkou, sezínáme, že byla to ato probuzená touha bulharského lidu po získání ztraceného území, která způsobila, že bulharský lid stal pevně za králem, jehož první povinností bylo projevití, nesouhlas se smlouvou Bukureštskou a pokusit se vynutití na Rusko, Srbstvu a Rumunsku území, kterých Bulharsko bylo přinuceno se vzdáti po své porážce bývalé. Sij spojení v roce 1913. Sofijské časopisy byly přeplněny články, které volaly, že bulharský lid musí naplněn být touhou po spojení včeho území, obývaného Bulhary, pod jednou politickou vládou. Dnevník, Balkánský pošta, řadikal a Echo de Bulgarie byly hlavním hlasými troubnými této apělsky. Utra, denní časopis sofiský prohlásoval, že Bulharsko nemůže být odsouzeno za svůj zed, jako nemůže být odsouzen slovák, který usmrtil lapiče pro krádež jeho majetku a zavrážední jeho rolny.

Sofijská Kambana, smutně produlý list, vydávaný německými penězi za účelem seslání teutonického vlivu v Bulharsku, prohlásil, že Bulharsko jediné na straně teutonických spojenců může doufatí v uskutečnění svých túlů a žádostí, aniž by samo vystavilo se velkému nebezpečí. Ovšem časopis tento není reprezentantem bulharského národu, nýbrž mluví teutonického. Bulharské časopisy dkladitly cestu pro zakročení na straně spojenců a snad jedině časopis Mir, který vládnou byl političen, varoval před tím nepřítelstvím časem.

Jakou budoucnost může Bulharsko očekávatí? Na tuto otázku je možno dáti již nyní odpověď, neboť budoucí osud Bulharska možno již snadno představití, ať už přítomný zápas skončí vítězstvím spojených anebo rakousko-německo-bulharsko-turecké aliance. Dastanou-li se Němci do Četřhradi a zachránili Turecko před spojení, nebude žádného avrehovaného Turecka ani v Evropě ani v Ásii, nýbrž jenom německá provincie a tureckými úředníky. Němci jisté slabostí Turků dokonale využítí její a otočí si je okolo prstu. Za krátkou dobu na to budou Němci avrehovány pány v Turecku a žádná moc již je z něho nevypruží.

Samo sebou se rozumí, že takový vým uspořádání věci nejlépe dočteno bylo by Rusku. Opanováni Bosporu a Dardanell Němci zbudovato by mocnou kříd na vodní cestě do morské Středozemního, která byla přirovou ruských válek skutečných a diplomatických po celá staletí. Bulharsko, poněvadž uskutěčnití plány Teutonů, pracuje proti túžbám svých osuditell a protektorů, Bulharský král Ferdinand není jisté tak zaslíbený, aby uvěřil německému povídání, že Rusko po přiblížení válce nebude více důležitou činitelou v Evropě. Také jisté musí být uvědoměni, že to, co povalí nyní, započítá na Rusko nevědy, a to znamená bude ohrožení jeho trůnu.

Je tudíž oprávněný předpoklad, že německý císař Vídně se svých zálibech bulharským králem musejí býti zvláště vkomyslnými a líku vá velkomyslností není neobití tak ukrutná vzlepnou vůči, když se rozdváží z zračinu jisté jistoty, pravdy na počestech, že čsák Vídně sšlil Ferdinandovi, že má se z něho krále tak moushou jako byl on v dobách slávy Byzantie. Jisté sšlil mu v jenom závěrečné Dřítolop, ale v Stambul, která náležá se nyní v moc jeho. Možná že sšlil mu i přístupu k zřadití ekunum aneb čsák Albani, tud aby nová válka řše bulharské křídla ať Hamaj k nové křesky a na od čeručho, aneb k nové Adalatickému. Jisté sšlil mu z škvatí i území, jehož Bulharsko po válce v roce 1913 bylo nuceno se vzdáti ve prospěch Rumunska a rudo jingeh věd, které daly se nyní snadno sšliti. Ale tyto sšly mají jeden háček a sice podobnku, že spřísný budou jenom tehdy, zvíředli teutonští spojenci.

Je pravdou, že takové rozšíření bulharského panství, jak horeč bylo naznačeno, učinilo by z Bulharska nejlépe zastávaný a nejpřipravený poskokový stát na Balkáně, ale nesmíme zapomínatí na soustavu tohoto poloostrova, která činí soulení jedné moci na úkor druhé nemožným. Za příklad může nám sšlžití přítomný poloú zbudování samostatného Albani, kterým má být označen za mezi národí nezdar prvodu války. Albanci jsou starobylou rasou, tak starou jako Řekové, a nikdy dokonce nebyli podroběni ani Římanům, ani Turkům. Nemají žádného písemného jazyka a žádné tradice, aniž literatury. Reprezentují obraz divokých kinců, jaké zjevidou v některých místech Asie. Jsou to irozni bojovníci, kteří i při primitivním způsobu válčení znamenají mocného nepřítel v svých hořech.

A Rakousko a Německo si vypočetly, že tomuto lidu musí se dostatí samostatnosti. Povolaly krále z Vídně na albánský trůn a snažily se jej na něm udržeti úsvěm mocí. Ale trón byl tak nepřístupný, že knížátko raději spustilo svoje říši, než aby vystavovalo se nebezpečí stráty hrda. Pokud o zřízení samostatného Albani setkal se s plným nesdarem. A z takovým nesdarem může setkat se i pokus o utvoření mocného bulharského království, jak bylo by poslušným služebníkem Berlína.

Ostatné je tu otáčka, umá-li by Německo za došvé utvořití a Bulharska stát tak silný a spůsobit by sliby, dané nyní ve četři nejvyšší potřebě posmoci Bulharsku. Na váhu by tu padala otázka, mohli-li by se Teutoni na tuto říši spokojití. Mohou se spokojití na krále Ferdinandu, ale kdo rouč, že tento nestane se bray na váhu obětí nějakého politického spaktání, které v těchto bulharských osudí nelze náležou uvážit. Síť a které zradí se piva moc. Kdž za tu rouč, že Bulharé budou vchastatí státi se lukají Berlína a ne-

budou se pokoušetí o setřesení německého vlivu?

Bulharé snad věří, že jsou dosti silní, aby se obránili před nežádoucím nástedky toho, že pustili Němce do srdce Balkánu. Bulharí mají smutné zkušenosti s Německem a Rakouskem a zdá se, že většina bulharského lidu dáta by přirovnost ruskému vlivu na Balkáně. Praví se, že řada prominentních Bulharů téžce muse přítomný krok svého krále. Tito lidé mají nyní zavázáno ústa přísahy mlčenlivosti ať jakékoliv výhodné chvíle.

KDE CHYBA NA BALKÁNU SE STALA.

Znamožným činem jest, že při přásovaní a provádění smíleho taceň do Dardanell, od počátku až do 13to doby, jedina chyba za strubou se hromadila. Vskv v každé velké válce chyb dopouští se obě strany. Tak diplomaté spojenců v začátku bulharských osudovito ochotavými hluboce sklamaní. Musíme však přiznat, že nebyl to vzor tak snadný a uvořest nekoho odvčovatí, když kompinkací byly tak říkavě a na obou stranách při vyjádřeních tak mnoho zájmu se pohlébo. Na rozdíl bulharských vyjádření, které podléhalo jakémusli mousni, sš, z mousí politika kážda měla své vlastní záměry, a sice na zředení je z opotí plánovali dnyho mousnito byly prohlášené. Spojení, tudž Anglie a Francie proumskaly ne jemě přibuzenata tehdy, kdy ruské voje zaplavily Karpaty. Jedy Londondo Úbersko zšlilo se již býtí potu na a kdy Šelsko znovu na bylo své bývalé vzácnosti a důležitosti. Býdly v kritickým okamžiku tou některý vřivoplý státník nebo diplomat anglický, francouzský nebo ruský uchopil se podobavé ruky reekého předsedy ministrstva Venizelosa, celá skupina balkánských států zbraně byla by pozvedla proti Rakousku a Turecku. Tím zabezpečeno by byl zed maddačného tazení na Dardanellé a Turecko nebylo by dves spojení Německa a Rakouska. Věrným takovým diplomatickým taktou by bylo by se předčelo hrozivým vzezdání Armíu a nepoohlýbná taz istupu a pokoreni Ruska.

Čsák ten byl by přímlou Blry, a ne přímlou v Rakousku, k uzavření míru bez předložení svolení Německa. Získatí svého trónu a vydátí nou podporu státu balkánských v pravě dšliti, bylo mnohem důležitějším, než stádnoutí do války; tato se tuu jistým účelem, aby malyba několik člků zemí na úkor Rakouska. Nároky a požadávky Italie nemohě uznati Řecko aniz Šelsko a proto zmocněnito jest obnovením dřívější balkánské ligy, která by byla usdřela konce evropské války rozhodnou porážkou Turecka a byla by připěla na punno Rusku ve chvíli nejzávažnějši. Následky této mousby nedá se již nějakým zakročením diplomacie odčinití.

Neutralové opouštějí Německo.

Zeměva 5. listopadu. -- Nástředkem vysoké ceny všech potřebvín v Německu neutralové opouštějí tuto zemí a sšhují se do Švýcarska. Německé časopisy sice popírají, že je něco pravdy na pověstech o nedostatku potravy, ale přes to radí k zvěšení úsporosti.

Všem gratuluje sultánovi.

Berlín, 5. listopadu. -- Německý císař, bulharský král Ferdinand a sultán turecký vyměnili blahopřjebné telegramy. Čsákini se znovu, sšlenci přízniveho spaktí mezi Německem a bulharský vřehladem, ale sšlenci šouspionů Frankfurter Zeitung. Čsák Vídně prý prohlásil, že je sšlčetí dábekvádná historická významu.